

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 25/06169-1
Saksbehandler Lise Solgaard

Utvalg	Møtedato
Administrasjonsutvalget	11.02.2025
Fylkesutvalget	11.02.2025
Fylkestinget	25.02.2025

Prinsippsak ny administrativ organisering av Agder fylkeskommune

Fylkeskommunedirektørens forslag til vedtak

1. Fylkestinget tar prinsippene for organisering av fylkeskommunen og plan for omstillingsprosessen til orientering.
2. Fylkestinget tar omstillingsarbeidets første fase og ny administrativ organisering av fylkeskommunen, slik den er skissert i saksfremstillingen, til orientering.

Vedlegg

Sammendrag

I handlings- og økonomiplan for 2025 er det lagt til grunn en nødvendig økonomisk omstilling for Agder fylkeskommune, i likhet med mange kommuner og fylkeskommuner over hele landet.

Fylkeskommunedirektøren har tatt utgangspunkt i fylkestingets vedtak i handlings- og økonomiplan 2025–2028, som inneholder effektivisering av fylkesadministrasjonen og reduksjon i antall direktørområder. Det er etablert en omstillingsprosess for å etablere en organisasjon som i best mulig grad er tilpasset fylkeskommunens hovedoppgaver, og som er fremtidsrettet og fleksibel i forhold til fylkeskommunens utfordringer de kommende år og fylkestingets politiske føringer for dette.

Denne saken redegjør for de prinsippene som legges til grunn i omstillingsarbeidet, hvordan arbeidet organiseres og hvordan de ansatte involveres.

I det følgende presenteres også de fem nye direktørområdene i Agder fylkeskommune og fylkesdirektørene for disse. Det formelle vedtaket om budsjettendringene som må gjøres på bakgrunn av disse endringene, vil bli lagt fram for fylkestinget før sommeren.

Bakgrunn for saken

Fylkestinget vedtok i saken om handlings- og økonomiplan i desember 2024 (FT-sak 78/24) følgende:

«Fylkestinget ber fylkeskommunedirektøren gå igjennom antall direktørområder og se til sammenlignbare regioners struktur.»

Samtidig forsterket det politiske vedtaket fylkeskommunedirektørens forslag om en administrativ omstillingsprosess i perioden 2025–2028. Der fylkeskommunedirektøren foreslo en budsjettreduksjon på 4 prosent på hvert av direktørområdene, økte fylkestinget reduksjonen med 50 prosent (til 6 prosent). Vedtaket sier også at de budsjettmessige konsekvensene skal konkretiseres videre i omstillingsprosjektet.

I kommunelovens bestemmelser i § 13 tydeliggjøres fylkeskommunedirektørens ansvar og innebærer et tydelig skille mellom hva som er politikk og administrasjon. I henhold til kommuneloven er fylkeskommunedirektøren leder for den samlede fylkeskommunale administrasjon og har plikt til å sørge for at organisasjonen til enhver tid fungerer på mest hensiktsmessig måte. Fylkeskommunedirektøren er også tillagt det løpende personalansvaret for den enkelte ansatte i fylkeskommunen.

Kommunelovens bestemmelser innebærer at det også er fylkeskommunedirektørens ansvar å gjøre en løpende vurdering av om fylkeskommunens administrative organisering er hensiktsmessig i forhold til de personellmessige ressurser fylkeskommunen har, og de utfordringer en står overfor både på kort og lang sikt.

Fordi en omorganisering innebærer at budsjetttrammer må flyttes fra tidligere direktørområder til nye, informeres fylkestinget om prosessen i en prinsippsak, og på den måten er orientert om budsjettendringene som formelt vedtas på et senere tidspunkt.

Saksopplysninger

I handlings- og økonomiplan for 2025-28 er det lagt til grunn en nødvendig økonomisk omstilling for Agder fylkeskommune, i likhet med mange kommuner og fylkeskommuner over hele landet. Fylkeskommunens begrensede ressurser skal fortsatt prioriteres innenfor rammen av fylkestingets vedtatte mål. Samtidig som vi står i en omstilling skal fylkeskommunen levere gode tjenester til våre innbyggere, være en god samarbeidspartner og være en god og attraktiv arbeidsplass for ansatte. Etter de nødvendige omstillingene er målet at det fortsatt skal være høy kvalitet på tjenestene og vi skal levere på samfunnsoppdraget, men det vil utfordre vår vilje til å prioritere hardere hva det er viktig å arbeide med.

Omstillingsprosessen skal sikre nødvendige endringer og en varig reduksjon av driftsbudsjettet. Det totale omstillingsbehovet i perioden er beregnet til 427,3 mill. kroner.

Det er tydelige politiske føringer på at fylkesadministrasjonen skal effektiviseres. Allerede i 2025 skal vi ned 46 mill. kroner og et betydelig nedtrekk også i 2026 og 2027. Effekten av nødvendige strukturendringer vil komme senere i økonomiplanperioden.

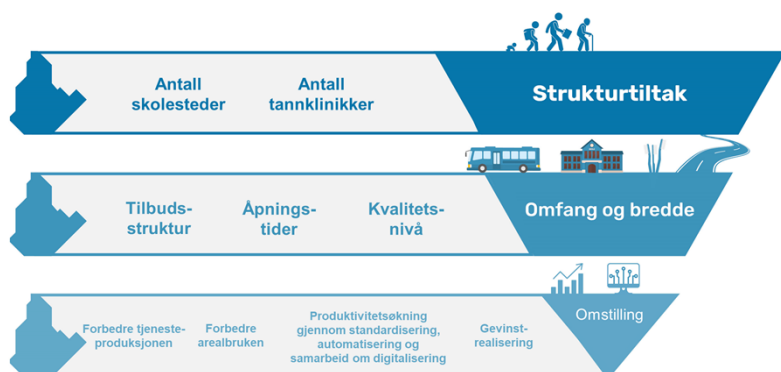
Omstillingen medfører en vesentlig endring i fylkesadministrasjonens organisering og det skal foretas en relativt stor nedbemanning.

Dette tilsier streng prioritering av hvilke tjenester som skal utføres og på hvilket nivå. Vi vil i større grad måtte dreie ressursene mot fylkeskommunens kjerneoppgaver. Vi planlegger også en gjennomgang av lovpålagte oppgaver og vurdere forslag til endringer der vi har en høyere dekning eller tjenestegrad enn andre fylkeskommuner, eller det nivået loven eller avtaleverket pålegger oss. I tillegg vil vi måtte se på effektiviseringstiltak og synergier utenfor det rent administrative i fylkesadministrasjonen.

Endringene som foreslås i denne prosessen har til hensikt å bevare og styrke kvaliteten i fylkeskommunens tjenester på lang sikt. Det er med andre ord ikke bare en økonomisk omstillingsprosess, men en tilpasning til morgendagens samfunn og utfordringer.

Tilnærming

Ut ifra et rent økonomisk perspektiv handler saken om å bevare en sunn balanse mellom inntekter og utgifter, og sikre at Agder fylkeskommune har en forsvarlig økonomistyring. Tiltak deles i tre kategorier; strukturtiltak, tiltak innenfor omfang og bredde i tjenestetilbudet og effektiviseringstiltak.

Det er innen struktur og volum fylkeskommunedirektøren finner potensialet for de største økonomiske innsparingene. Dette kan litt forenklet fremstilles ved at selv om det er mulig å fjerne et årsverk i en administrativ tjeneste ved å effektivisere arbeidsprosesser, vil et strukturtiltak som å legge ned en klinikk eller skole ha stor økonomisk effekt.

Fylkeskommunedirektøren foreslår nå en ny organisering av direktørområdene og arbeider med ny lederstruktur. Dette innebærer en omstrukturering av tjenester og ansvar med tilhørende ressursprioritering og bemanning.

Organisering av omstillingsprosessen

Formålet med omstillingsprosessen er å gjøre Agder fylkeskommune i stand til å løse samfunnsoppdraget på en mer ressurseffektiv måte, levere gode tjenester til innbyggerne og være en relevant samarbeidspartner innenfor de stadig strammere økonomiske rammene vi får til å løse oppdraget.

I Agder fylkeskommunes egen rutine for organisasjonsendringer, utgjør det politiske vedtaket om handlings- og økonomiplanen beslutningen om å igangsette arbeidet med å utforme løsning. Organisering av fylkesadministrasjonen, delprosess 1, startet umiddelbart i januar 2025 og skal ferdigstilles innen første tertial.

Omstillingsprosessen skal sikre leveranser og framdrift gjennom gode prosesser. Lederteamet er styringsgruppe, med en dedikert prosessleder og prosessstøtte med fem tilhørende delprosesser. De ansatte involveres gjennom informasjons- og drøftingsmøter på fylkesnivå, i fylkesadministrasjonen og på virksomhetsnivå.

Omstillingsarbeidet konkretiseres rundt følgende delprosesser:

1. Omorganisering av fylkesadministrasjonen
2. Omstilling og effektivisering i fylkesadministrasjonen
3. Helhetlig omstilling og effektivisering i tannhelsetjenesten
4. Effektivisering av skole- og tilbudsstrukturen
5. Organisering av mobilitetsarbeidet og overføring av oppgaver til AKT

Fylkeskommunedirektør Tine Sundtoft er overordnet ansvarlig for omorganiseringen. Det nye lederteamet vil fungere som styringsgruppe, og prosessen vil være en fast post på agendaen i lederteamets møter.

Det er satt sammen et tverrfaglig team med ressurser fra økonomi og styring, HR og kommunikasjon. Teamet bidrar til kvalitet i arbeidet med omstilling og at leveransene i delprosessene svarer ut mandatet. Støtteressursene vil også fungere som en saksforberedende gruppe til styringsgruppen, bidra i kvalitetssikring og utarbeidelse av nødvendig underlagsdokumentasjon, og sikre gode prosesser overfor de ansatte.

Ansattinvolvering

Gode prosesser med involvering av de ansatte på riktig tid og nivå er en suksessfaktor for omstillingsprosessen. I tråd med hovedavtalen vil arbeidsgiver så tidlig som mulig informere, drøfte og ta de tillitsvalgte med på råd når det gjelder omorganiseringen og omstillingen. Aktuelle saker i delprosesser behandles i drøftingsmøter med tillitsvalgte under hele prosessen. Det er fast post på agendaen i informasjons- og drøftingsmøte i Agder fylkeskommune, og på lokale informasjons- og drøftingsmøter hvis det er aktuelt.

Etter drøfting av mandatet i informasjons- og drøftingsmøte til Agder fylkeskommune 12.12.2024, med tilhørende tilbakemelding fra de fellestillitsvalgte, vil de ansatte involveres i delprosessene med to representanter i hver delprosess.

Det vil være fast sak om omstillingsprosessen i hovedarbeidsmiljøutvalget, og ved behov i AMU fylkesadministrasjonen og på virksomheten tannhelsetjenesten i Agder.

Stram bemanningsstyring

Som oppfølging av vedtatt handlings- og økonomiplan har fylkeskommunedirektøren besluttet at det innføres stram bemanningsstyring. Dette innebærer at kun kritiske stillinger i fylkesadministrasjonen erstattes, vikariater avsluttes når inngått avtale er utløpt, og midlertidige stillinger forlenges ikke uten spesiell avklaring.

Samtidig legges til grunn at alle lærlinger får fullføre sitt lærlingeløp og Agder fylkeskommune vil ivareta sitt samfunnsansvar ved også å ta inn nye lærlinger gjennom perioden. Arbeidet med inkludering og kvalifisering videreføres så langt som mulig.

Delprosessene

Delprosess 1 og 2 – omorganisering, omstilling og effektivisering av fylkesadministrasjonen

Fylkestinget har vedtatt en reduksjon i antall direktørområder. I vedtaket bes fylkeskommunedirektøren gå gjennom antall områder og se til sammenlignbare regioners struktur.

Proessen startet opp tidlig i 2025 med å endre hvordan fylkesadministrasjonen er organisert. Dette inkluderer antall og sammensetning av direktørområder, avdelinger, og seksjoner med tilhørende tjenester og ansvar.

Eventuelle effektiviseringstiltak som er utenfor fylkeskommunedirektørens delegerte myndighet eller som vurderes av særlig politisk interesse vil fortløpende løftes til politisk behandling.

Delprosess 3 – helhetlig omstilling og effektivisering i tannhelsetjenesten

Fylkestinget ber i sitt vedtak om en politisk sak som gjennomgår hele tannhelsetjenesten. Agder fylkeskommune drifter i dag 28 store og små klinikker. Dette er en kostbar struktur, både når det gjelder løpende drift og investering. Blant relevante spørsmål som ønskes besvart, er oppgraderingskostander ved våre klinikker og en vurdering av disse.

Saken er planlagt fremlagt i fylkestinget i juni.

Delprosess 4 – effektivisering av skole- og tilbudsstrukturen

I budsjettperioden skal tilbudsstrukturen vurderes og tilpasses for å møte fremtidige behov og nye økonomiske rammer. Det er også startet et arbeid med gjennomgang av skolestrukturen i Agder. Arbeidet er en del av en totalgjennomgang for å oppnå målsettingene om en effektiv og fremtidsrettet struktur.

Saken er planlagt fremlagt i fylkestinget i juni.

Delprosess 5 – organisering av mobilitetsarbeidet og overføring av oppgaver til AKT

Det pågår et arbeid med organisasjonsutvikling i område for samferdsel og eiendom som vil tilpasses omstillingsprosessen. Fylkestinget ber om en gjennomgang av fremtidige utbyggingsprosjekter, og at det vurderes om det kan bygges mer effektivt. Fylkestinget ber også om en politisk sak om at AKT overtar ferjekontraktene fra fylkeskommunen. Det bes videre om en vurdering om man kan overføre TT-ordningen til AKT.

Saken er planlagt fremlagt i fylkestinget i mai.

Prinsipper for organisering

I fylkesadministrasjonen er det tre ledernivåer (eks fylkeskommunedirektør); fylkesdirektører, avdelingsledere og seksjonsledere. Deler av organisasjonen er organisert som virksomheter. I virksomhetene er det normalt to ledernivåer; virksomhetsleder/rektør og avdelingsleder.

Vi har som hovedprinsipp at kun direktører og rektører leder ledere. Det vil si at både avdelings- og seksjonsledere skal ha personalansvar for andre medarbeidere, som lærere, rådgivere og/eller konsulenter.

Det legges opp til at det i hovedsak vil være et lederspenn på 10–25 medarbeidere, dvs. at hver leder vil ha et antall medarbeidere som ligger innenfor dette intervallet. Det kan være ulikheter i arbeidets art og organisering som medfører at det er formålstjenlig å gå ut over denne normen. I videregående skole er det for eksempel vanlig at avdelingsledere har et større lederspenn.

Nye direktørområder

De nye direktørområdene som opprettes har fått følgende foreløpige navn:

- område for utdanning
- område for samferdsel
- område for næring, miljø og kultur
- område for organisasjon og tannhelse
- område for virksomhetsstyring og eiendom

Fremdriftsplan

- Uke 3: Direktørområdene etablert, fylkesdirektørene avklart, styringsgruppen etablert (behandles i informasjons- og drøftingsmøte 10.1)
- Uke 7: Lederstrukturen i fylkeskommunen etablert (behandles i I&D: 23.1 og 13.2)
- Uke 7: Prinsippsak om ny organisering i ADMU og fylkesutvalget
- Uke 8: Vinterferie
- Uke 9: Prinsippsak om ny organisering i fylkestinget
- Uke 10: Avdelingslederne og seksjonslederne avklart
- Uke 15: Medarbeiderne avklart til avdeling og seksjoner (behandles i I&D 13.2 og uke 9)
- Uke 16: Påskeferie
- Uke 15-18: Implementere ny organisasjon i IKT-systemer
- Uke 18: Andre tertial starter opp med ny organisering og delprosess 1 avsluttes

Fylkeskommunedirektøren ønsker å starte andre tertial med ny organisasjonsstruktur. Det tas derfor sikte på å fremme en sak for fylkestinget i mai, der budsjettet omposteres til de nye direktørområdene.

Kristiansand, 27.01.2025

Tine Sundtoft
Fylkeskommunedirektør

Lise Solgaard
fylkesdirektør